

мобільності. Запропонована технологія впровадження педагогічних умов формування європейської мобільності майбутніх фахівців економічного профілю була перевірена експериментально та довела свою ефективність, тому надалі може використовуватися в практиці підготовки фахівців-економістів.

ЛІТЕРАТУРА

- Закон ...*, 2014 – Закон України про вищу освіту станом від 01.07.2014 № 1556-VII., [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>
- Імплементация...*, 2014 – Інтернаціоналізація та мобільність [Електронний ресурс] / Імплементация Закону про вищу освіту. – 2014. – Режим доступу : <http://osvita.gov.ua/>
- Наказ ...*, 2013 – НАКАЗ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ 29.05.2013р. № 635 Щодо затвердження Примірною положення про академічну мобільність студентів вищих навчальних закладів України [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу: <http://vnz.org.ua/dokumenty/spysok/3908-nakaz-ministerstva--635-vid-29052013>
- Національний*, 2011 – Національний освітній глосарій : вища освіта / [І. І. Бабин, Я. Я. Болюбаш, А. А. Гармаш й ін.]; за ред. Д. В. Табачника і В. Г. Кременя. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. – 100 с.

REFERENCES

- Zakon ...*, 2014 - Zakon Ukrainy pro vyshchu osvitu stanom vid 01.07.2014 № 1556-VII., [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>
- Internatsionalizatsii*, 2014 - Internatsionalizatsiia ta mobilnist [Elektronnyi resurs]/Implementatsiia Zakonu pro vyshchu osvitu. – 2014. – Rezhym dostupu : <http://osvita.gov.ua/>
- Nakaz...*, 2013 - NAKAZ MINISTERSTVO OSVITY I NAUKY UKRAINY 29.05.2013r. № 635 Shchodo zatverdzhennia Prymirnogo polozhennia pro akademichnu mobilnist studentiv vyshchikh navchalnykh zakladiv Ukrainy[Elektronnyi resurs].– 2013. – Rezhym dostupu : <http://vnz.org.ua/dokumenty/spysok/3908-nakaz-ministerstva--635-vid-29052013>
- Natsionalnyi*, 2011 - Natsionalnyi osvitnii hlosarii: vyshcha osvita / [I. I. Babyn, Ia. Ia. Boliubash, A. A. Harmash i in.]; za red. D. V. Tabachnyka i V. H. Kremenia. – K. : TOV «Vydavnychi» dim «Pleiady», 2011. – 100 s.

Надійшла до друку 10.07.2014.

УДК 378.784+[613.6: 612.78]

Олена Маруфенко

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ГОЛОСОВОГО ЗДОРОВ'Я

У статті актуалізується проблема ціннісного ставлення майбутніх учителів музичного мистецтва до власного голосового здоров'я. Обрана проблема аналізується з точки зору теорії і практики вокальної підготовки студентів-музикантів вищих педагогічних навчальних закладів.

Аналізуються специфічні особливості умов праці професіоналів голосу, зокрема вчителів музичного мистецтва, визначаються їх варіативні та неваріативні складові. Відношення вчителя музичного мистецтва до варіативних умов праці розглядається, як характеристика рівня ціннісного ставлення до голосового здоров'я. Пропонується використання копінг-стратегій для подолання стресових ситуацій. Виявляється залежність особистісної позиції щодо реалізації голосозберезувального потенціалу студентів-музикантів у практиці вокальної підготовки від локус-контролю, міри активності та психологічних новоутворень.

Презентуються рівні ціннісного ставлення до голосозбереження майбутніх учителів музичного мистецтва (захисний, компенсаторний, адаптаційний, стратегічний), надається їх характеристика. Наводяться результати констатувального дослідження, за якими ціннісне ставлення студентів-музикантів до збереження та зміцнення голосового здоров'я в цілому знаходиться на компенсаторному рівні. Акцентується увага на тому, що за період навчання за традиційною методикою зростає кількість студентів-музикантів у компенсаторній на стратегічній групах за рахунок захисної та адаптаційної. Надається порівняльний аналіз результатів констатувального експерименту, який свідчить, що в цілому у процесі вокальної підготовки за традиційною методикою ціннісне ставлення студентів-музикантів до збереження та зміцнення голосового здоров'я зростає дуже повільно, змінюючись кількісно, але не якісно. Поступове формування більш високого рівня ціннісного ставлення до збереження та зміцнення голосового здоров'я визначається як одне з основних завдань вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Ключові слова: голосове здоров'я, професіонали голосу, вчитель музики, голосозбереження, голосозміцнення, ціннісне ставлення, копінг-стратегії, локус контролю.

В статті актуалізується проблема ціннісного ставлення до голосового здоров'я майбутніх учителів музичного мистецтва к собственому голосовому здоров'ю. Вибрана проблема аналізується з точки зору теорії та практики вокальної підготовки студентів-музикантів вищих педагогічних закладів.

Аналізуються специфічні особливості умов праці професіоналів голосу, в частині учителів музичного мистецтва, визначаються їх варіативні та неваріативні складові. Ставлення учителя музичного мистецтва к варіативним умовам праці розглядається, як характеристика рівня ціннісного ставлення к голосовому здоров'ю. Пропонується використання копінг-стратегій для подолання стресових ситуацій. Виявляється залежність особистісної позиції к реалізації голосозберігаючого потенціалу студентів-музикантів в практиці вокальної підготовки к локусу контролю, ступеню активності та психологічних новоутворень.

Презентуються рівні ціннісного ставлення к голосозбереженню майбутніх учителів музичного мистецтва (захисний, компенсаторний, адаптаційний, стратегічний), надається їх характеристика. Приводяться результати констатувального дослідження, за якими ціннісне ставлення студентів-музикантів к збереженню та зміцненню голосового здоров'я в цілому знаходиться на компенсаторному рівні. Акцентується увага на тому, що за період навчання за традиційною методикою зростає кількість студентів-музикантів у компенсаторній на стратегічній групах за рахунок захисної та адаптаційної. Надається порівняльний аналіз результатів констатувального експерименту, який свідчить, що в цілому у процесі вокальної підготовки за традиційною методикою ціннісне ставлення студентів-музикантів к збереженню та зміцненню голосового здоров'я зростає дуже повільно, змінюючись кількісно, але не якісно. Поступове формування більш високого рівня ціннісного ставлення к збереженню та зміцненню голосового здоров'я визначається як одне з основних завдань вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Ключевые слова: голосовое здоровье, профессионалы голоса, учитель музыки, голососохранение, голосоукрепление, ценностное отношение, копинг-стратегии, локус контроля.

This article actualizes the valued attitude of future music teachers to the problem of their own vocal health. The chosen problem is analyzed in terms of theory and practice of vocal training of students-musicians of higher educational pedagogical institutions.

The specific characteristics of work conditions of voice professionals, particularly teachers of music are analyzed, their variable and non-variable components are determined. The attitude of music teachers to variable work conditions is seen as a characteristic of valued attitude to vocal health. It is proposed to use coping strategies to overcome stressful situations. The dependence of personal position as to implementation of voice saving potential of student-musicians in the practice of vocal training on locus of control, degree of activity and psychological formations are determined.

Levels of valued attitude to voice saving of future music teachers (protective, compensatory, adaptive, strategic) are presented, their characteristics are given. The results of ascertaining research are given according to which students' valued attitude to saving and strengthening their vocal health is in general on the compensatory level. Attention is focused on the fact that during the period of study on

the traditional method the number of students-musicians in compensatory and strategic groups is increasing at the expense of protective and adaptive ones.

The comparative analysis of ascertaining experiment shows that in general, the process of vocal training on the traditional method of value attitude of student musicians to saving and strengthening of voice health is growing very slowly, changing quantitatively but not qualitatively. The gradual formation of a higher level of valued attitude to saving and strengthening vocal health is defined as one of the main tasks of vocal training of future teachers of music.

Key words: vocal health, voice professionals, music teacher, voice saving, voice strengthening, valued attitude, coping strategies, locus of control.

Постановка проблеми. Вокальна підготовленість учителя музичного мистецтва до професійної діяльності займає одне з провідних місць у складі його професіограми і визначає не тільки якість володіння власним голосом та наявність умінь вокального виховання школярів, а і професійну захищеність як наявність знань, умінь та навичок збереження основного професійного інструмента – власного голосового апарату. Однак останнім часом усе більш актуальними для вчителя музичного мистецтва стають проблеми збереження голосового потенціалу, що в умовах сучасного навчального процесу з його інноваційними технологіями, збільшенням обсягу інформації, постійно зростаючими вимогами є досить складним явищем. Прагнення до підвищення власної конкурентоспроможності змушує вчителя пред'являти до себе все нові та нові вимоги, що призводить до постійного перегляду власних резервів: інтелектуального, психологічного та фізичного рівнів. Голосові та психологічні перевантаження постають причиною зниження ефективності роботи голосового апарату, виникаючого фізіологічного дискомфорту в гортані, невпевненості у своїх професійних можливостях.

Аналіз останніх актуальних досліджень і публікацій. Теоретичною базою дослідження проблем голосозбереження майбутніх учителів музичного мистецтва є напрацювання фізіологів, психологів, медиків та фахівців, які досліджують ці проблеми на стикові різних галузей наукового пізнання (А. Акоп'ян, З. Анікеєва, Л. Вашлаєва, В. Гніліцький, М. Єнікеєв, А. Маджуга, Л. Мітіна, Т. Озерчук, Л. Рудін, J. Mattiske, V. Morton, N. Roy, A. Russell, L. Solberg та ін.). Проблеми гігієни голосового апарату та його захисту постійно знаходяться в зоні уваги теоретиків та практиків вокальної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва (Л. Василенко, О. Маруфенко, О. Матвеева, А. Менабені, Л. Пашкіна, О. Прядко, Г. Стасько, Т. Ткаченко, Л. Тоцька, Г. Урбанович, Ю. Юцевич та ін.). Але, на жаль, проблема формування особистого ціннісного ставлення майбутнього вчителя музичного мистецтва до власного голосового здоров'я є недостатньо дослідженою.

Отже, **метою написання статті** є визначення рівнів ціннісного ставлення до голосозбереження майбутніх учителів музичного мистецтва в теорії і практиці вокальної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Проблеми збереження здоров'я останнім часом привертають увагу спеціалістів різних напрямів майже всіх країн світу, оскільки прийшло усвідомлення того, що найвищою цінністю

суспільства є людина з її індивідуальним світосприйняттям та творчими здібностями. То ж збереження здоров'я розглядається не тільки в індивідуальному спрямуванні. Розробляються програми по збереженню здоров'я різних вікових груп населення, розглядаються умови збереження здоров'я людей різних професій, розробляються теоретико-методичні основи освіти, що не лише зберігає, але й творить здоров'я.

Науково-теоретична розробка цієї проблеми дозволила відокремити п'ять стратегій особистості відносно власного голосового здоров'я: стратегію здоров'язбереження, стратегію здоров'яформування, стратегію здоров'язабезпечення, стратегію здоров'язбудування, стратегію здоров'ятворення [Маджуга, 2011: с. 92]. Детальніший аналіз запропонованої класифікації встановив, що в її основі лежить принцип зростання: від збереження до творіння; кожний досягнутий, утілений у життя рівень стратегії є основою для розбудови стратегії наступного рівня; існує залежність готовності до стратегії якісно нового рівня від зростання ціннісного відношення особистості до здоров'я (як власного, так і оточення). Проведений аналіз дозволяє визначити провідну роль мотиваційного підґрунтя при формуванні та реалізації здоров'язберігаючих стратегій. Мотиваційна складова є не тільки передумовою процесу збереження здоров'я, вона є його постійною рушійною силою.

Відношення вчителя музичного мистецтва до власного здоров'я має чітке професійне спрямування, оскільки для фахівця в галузі мистецької освіти голосове здоров'я як складова загального здоров'я є його професійним здоров'ям. Отже, у ракурсі нашого дослідження ми проаналізуємо проблеми голосозбереження та голосозміцнення в теорії та практиці вокальної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Голос учителя музичного мистецтва є інструментом роз'яснення естетичних, культурологічних, музичних, вокальних завдань на уроці; еталоном, на який орієнтується у своїй навчальній діяльності учень; інструментом впливу на процес оволодіння учнями необхідними музичними, вокальними, вокально-хоровими вміннями та навичками [Маруфенко, 2013: с. 102]. Голос є унікальним полем діагностики: він відображає внутрішній стан людини як цілісної субстанції: якщо «очі – дзеркало душі» (Л. Толстой), то голос – дзеркало всього сутнісного в людині як душевного, так і духовного, що впливає на фізичне. Стан голосового здоров'я вчителя музичного мистецтва, його вплив на якість праці, а іноді й можливість працювати за фахом ставить учителя не просто до ряду професіоналів голосу, а до групи ризику в цьому ряду.

Дослідження З. Анікєєвої [Анікєєва, 2011] специфічних особливостей умов праці професіоналів голосу дозволило визначити, що санітарно-гігієнічні умови праці професіоналів голосу, як мінімум, дискомфортні; голосове навантаження нерівномірне; чергування режиму праці та відпочинку нерациональне; нервово-емоційна напруга праці характеризується, як висока.

Окрім того, у зв'язку з «виробничою необхідністю» частина професіоналів голосу часто працює в стані легкого нездужання, що складає передумови для захворювань голосового апарату. А нерівномірне за часом і ступенем відповідальності голосове навантаження З.Анікеєва розглядає, як стресові ситуації, що є підґрунтям «формування схильності щодо неадекватних невротичних реакцій, розвитку захворювань нервової системи та функціональних порушень голосу [Анікеєва, 2011]». Розглядаючи умови праці викладачів, З. Анікеєва [Анікеєва, 2011] підкреслює, що, незважаючи на досить велике нормативне навантаження протягом тижня, викладачі беруть додаткове навантаження і працюють зі значним перевищенням голосових норм дня та тижня в цілому.

У дослідженні було визначено дві групи складових умов праці вчителя музичного мистецтва – варіативні та неваріативні. До неваріативних віднесені: відповідність навчальних аудиторій вимогам дисципліни «Постановка голосу»; санітарно-гігієнічні параметри мікроклімату навчальних приміщень (рівень температури, відносної вологості, інтенсивності теплового випромінювання, повітрообміну та ін.) та рівень шумового навантаження. До варіативних: розподіл голосового навантаження протягом дня, тижня, місяця, чверті, семестру, навчального року; чергування режиму праці та відпочинку у найбільш відповідальні періоди навчального року; нервово-емоційну напругу праці.

Відношення вчителя музичного мистецтва до варіативних умов праці характеризує його рівень ціннісного ставлення до голосового здоров'я, який впливає на міру активності щодо реалізації власної голосозміцнюючої програми. При цьому необхідно враховувати, що робота викладача пов'язана з великим ступенем емоційного навантаження та стресовими ситуаціями. Для подолання стресових ситуацій майбутньому вчителю музичного мистецтва необхідно оволодіти певними копінг-стратегіями, яких усього налічується чотири: адаптивний копінг, ситуаційний копінг, інформаційний копінг та оцінювальний копінг [Маруфенко, 2013]. На вибір копінг-стратегії найбільший вплив має така психологічна властивість людини, як локус контролю. Загалом на основі аналізу наукової літератури ми виявили, що особистісна позиція щодо реалізації голосозбережувального та голосозміцнювального потенціалу майбутнього вчителя музичного мистецтва (МВММ) у практиці вокальної підготовки в системі неперервної мистецько-педагогічної освіти (СНМПО) залежить від локусу контролю ВММ, який визначає тип реагування особистості на будь-які події та впливає на формування голосозбережувальної установки; міри активності ВММ у реалізації власної голосозміцнювальної програми; психологічних новоутворень, що виникли та виникають протягом професійного життя особистості, яке у сфері мистецтва на пропедевтичному рівні починається вже в дошкільному віці і впливає на все його майбутнє. Залежно від вектора локусу контролю особистість суб'єктивно локалізує джерело проблеми в інтернально-екстернальному ракурсі. Наявність у ВММ яскраво вираженого зовнішнього локусу

контролю обумовлює екстернальний тип поведінки, який характеризується схильністю особистості покладати відповідальність за всі події у своєму житті на зовнішні фактори. Внутрішній локус контролю є полярною протилежністю й обумовлює інтернальний тип поведінки, коли особистість покладає всю відповідальність на себе, на особисті зусилля і здібності.

Дослідження проблем збереження голосового потенціалу МВММ виявило взаємозалежність локусу контролю, міри активності та наявності певних новоутворень. Схильність до певного локусу контролю обумовлює й прояв міри активності студента-музиканта щодо розбудови власної голосозбережувальної програми.

На основі проведеного науково-теоретичного аналізу останніх досліджень Л. Вашлаєвої, А. Маджуги, Л. Мітіної та ін. [Вашлаєва, 2004; Маджуга, 2011; Мітіна, 2005] щодо особистісної поведінки вчителів відносно власного голосового здоров'я нами визначено чотири рівні ціннісного ставлення до голосозбереження вчителів музичного мистецтва в СНМПО: захисний (низький), компенсаторний (середній), адаптаційний (достатній), стратегічний (високий).

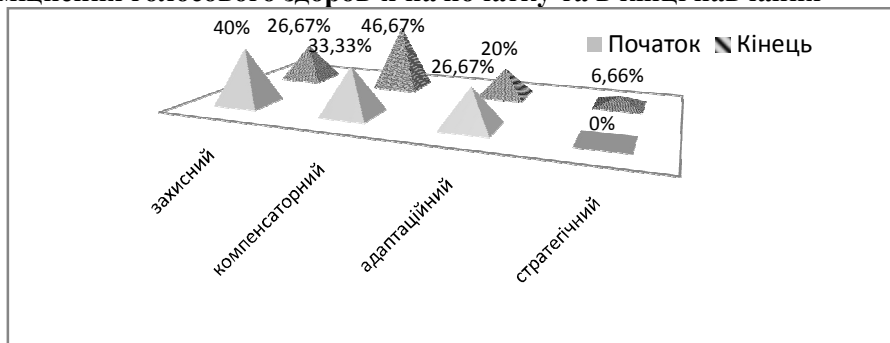
Кожному рівню відповідає особистий локус контролю, міра голосозбережувальної активності та наявність психологічних новоутворень. Відповідно до них студент-музикант має один із визначених рівнів ціннісного ставлення до збереження та зміцнення голосового здоров'я, який визначає його продуктивно-результативну діяльність у цьому напрямку. Перший, *захисний*, рівень характеризується низькими показниками локусу контролю (-3, -2), невизначеним ставленням до голосового здоров'я, нерозумінням голосового апарату як основного професійного інструменту, відсутністю будь-якої активності щодо гігієни, охорони голосу та будь-яких роздумів з цієї проблеми і, відповідно, низьким рівнем голосозбереження та зміцнення голосового здоров'я як складової загального здоров'я. Для респондентів, які були віднесені до *компенсаторного* рівня ціннісного ставлення до голосозбереження, характерне свідоме (або підсвідоме) уникнення несприятливих ситуацій. Студенти-музиканти цієї групи виявляють інтернально-екстернальний, зовнішньо-внутрішній локус контролю (-1, +1), початкову міру активності на шляху голосозбереження, недостатній рівень власного контролю голосового здоров'я, але теоретично готові розглядати голосовий апарат, як власний ресурс, який у майбутньому може потребувати зберігаючих заходів. *Адаптаційному* рівню ціннісного ставлення до збереження та зміцнення голосового здоров'я притаманні: інтернальний локус контролю (+1,+2), високий рівень власного слідування за голосовим здоров'ям, підвищена міра активності на шляху голосозбереження, готовність до усвідомлених обмежень з метою адаптації до нових умов професійної діяльності, чітке визначення індивідуальних особливостей (уміння спиратися на сильні та приховувати слабкі), певна мобільність реагування, повільний темп формування психолого-фізіологічних новоутворень під впливом перших негативних симптомів з боку голосового апарату.

Найвищий, *стратегічний*, рівень ціннісного ставлення характеризується яскраво вираженим інтернальним локусом контролю (+2, +3), чітким ціннісним ставленням до голосового потенціалу, готовністю підпорядкувати своє життя потребам особистісно-професійного зростання, підвищенню фахового рівня, психологічних та спеціальних можливостей, профілактичним підходом до голосового здоров'я.

Констатувальний етап нашого дослідження виявив, що більшість студентів знаходяться на початковому, захисному рівні ціннісного ставлення до голосозбереження (40%); стратегічного рівня не було виявлено взагалі; третина відповідає компенсаторному рівню ціннісного відношення (33%), 27% – адаптаційному. Але за середнім балом на початку навчання група респондентів у цілому знаходиться на компенсаторному рівні. За період навчання за традиційною методикою основна частина студентів-музикантів (46%) виявили компенсаторний рівень ціннісного відношення до голосозбереження, 7% майбутніх учителів музичного мистецтва досягають високого, стратегічного рівня ціннісного ставлення до голосозбереження, на якому вони вже впроваджують стратегії голосозміцнення. Студенти-музиканти, що мали адаптаційний рівень ціннісного ставлення до голосового здоров'я, виявили готовність робити певні кроки на шляху голосозміцнення (20%). Досить велика кількість студентів-музикантів, як і раніше, мають низький рівень ціннісного відношення до голосового здоров'я (27%) і не усвідомлюють можливості «поломки» чи ушкодження свого професійного інструмента та необхідності його захисту. Порівняльний аналіз результатів констатувального експерименту виявив, що за період навчання за традиційною методикою знизився процент низького, захисного рівня ціннісного ставлення студентів-музикантів до проблем голосозбереження на 13,73% і майже на стільки ж виросла група студентів компенсаторного рівня (13,34%), це дає підстави зробити висновок, що студенти вже уявляють можливість якихось невеличких, недовготривалих негараздів з голосом, але впевнені, що все обійдеться.

Діаграма 3

Порівняльний аналіз рівнів ціннісного ставлення майбутніх учителів музичного мистецтва до збереження та зміцнення голосового здоров'я на початку та в кінці навчання

При детальнішому аналізі було виявлено частину студентів, що змогли підвищити своє ціннісне ставлення до проблем голосозбереження з адаптаційного рівня до стратегічного (6,66%). У процесі педагогічного спостереження та співбесід було виявлено залежність змін у ціннісному ставленні до голосозбереження від здатності адекватно визначати власні професійні перспективи.

Але основна частина студентів виявила компенсаторний рівень, який свідчить про готовність робити певні кроки на шляху відновлення працездатності голосового апарату у випадку якихось проблем, що, на їхній погляд, є результатом зовнішнього впливу: соціально-економічна ситуація у суспільстві, обумовлені керівництвом стреси, психологічна напруженість відношень у колективі, екологічні негаразди, психологічна та фізіологічна спадковість.

Отже, порівняльний аналіз результатів констатувального експерименту виявив, що вокальна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва за традиційною методикою мало впливає на ціннісне ставлення до збереження та зміцнення голосового здоров'я, яке за період навчання зростає дуже повільно (середній бал змінився на +0,87), коефіцієнт навченості збільшується, але не досягає достатнього рівня (0,7), за яким навчання може вважатися закінченим.

У ракурсі нашого дослідження визначені рівні набувають професійної значущості, оскільки відображають внутрішні самопочуття вчителя музичного мистецтва, що занижують або підвищують його професійну самооцінку. Отже, одним із завдань вокальної підготовки МВММ у СНМПО є поступове формування більш високого рівня ціннісного ставлення до збереження та зміцнення голосового здоров'я.

Висновки. Таким чином, на основі викладеного матеріалу ми можемо зробити такі висновки: специфічні особливості праці професіоналів голосу полягають у нерівномірному голосовому навантаженні, нераціональному чергуванні режиму праці та відпочинку, голосовому навантаженні в стані легкого нездужання у зв'язку з «виробничою необхідністю», високою нервово-емоційною напругою праці; особистісна позиція щодо реалізації голосозбережувального потенціалу МВММ у практиці вокальної підготовки у СНМПО залежить від типу локусу контролю, міри активності, психологічних новоутворень; реалізація голосозбережувального потенціалу залежить від рівня ціннісного ставлення особистості до голосозбереження: захисного, компенсаторного, адаптаційного, стратегічного; одним із завдань вокальної підготовки МВММ в СНМПО є поступове формування більш високого рівня ціннісного ставлення до збереження та зміцнення голосового здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА

- Аникеева, 2011* – Аникеева З.И. Современные методы диагностики и комплексного лечения заболеваний респираторного тракта у профессионалов голоса в амбулаторных условиях / под ред. Л. Б. Рудина / Зоя Ивановна Аникеева. – М. : Издательская группа «Граница», 2011. – 416 с., ил.

- Вашлаєва, 2004* – Вашлаєва Л. П. Формирование здоровьесозидающей стратегии педагога : монография / Л. П. Вашлаєва. – Кемерово, 2004. – 320 с.
- Еникеев, 2003* – Еникеев М. И. Психологическая диагностика / М. И. Еникеев. – М. : Приор, 2003. – 283 с.
- Маджуга, 2011* – Маджуга А. Г. Здоровьесозидающее образование. Теория. Методология. Практика : монография / А. Г. Маджуга. – Уфа : РИО РУНМЦ МО РБ, 2011. – 300с.
- Маруфенко, 2013* – Маруфенко О. В. Теоретичне обґрунтування формування активної позиції вчителя мистецтва відносно власного голосового здоров'я / Олена Вікторівна Маруфенко // Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка. – № 6 (32). – 2013. – С. 102-111.
- Митина, 2005* – Митина Л. М. Профессиональная деятельность и здоровье педагога : учеб. пособие для студ. высш. учеб. завед. / Л. М. Митина, Г. В. Митин, О. А. Анисимова ; под общ. ред. Л. М. Митиной. – М. : Изд. центр «Академия», 2005. – 368 с.

REFERENCES

- Anykееva, 2011* – Anykееva Z. Y. Sovremennye metody dyahnostyky y kompleksnoho lecheniya zaboлевaniy respyratornoho trakta u professyonalov holosa v ambulatornykh uslovyiakh / pod red. L. B. Rudyna / Zoia Yvanovna Anykееva. – М. : Yzdatelskaia hruppa «Hranytса», 2011. – 416 s., yl.
- Vashlaeva, 2004* – Vashlaeva L. P. Formyrovanye zdorovesozydaiushchei strategiy pedahoha : monohrafiya / L. P. Vashlaeva. – Kemerovo, 2004. – 320 s.
- Enykeev, 2003* – Enykeev M. Y. Psykholohycheskaia diahnostryka / M. Y. Enykeev. – М. : Pryor, 2003. – 283 s.
- Madzhuha, 2011* – Madzhuha A. H. Zdorovesozydaiushchee obrazovanye. Teoryia. Metodolohyia. Praktyka : monohrafiia / A. H. Madzhuha. – Ufa : RYO RUNMTs MO RB, 2011. – 300s.
- Marufenko, 2013* – Marufenko H. Teoretychne obgruntuvannia formuvannia aktyvnoi pozytsii vchytelia mystetstva vidnosno vlasnoho holosovoho zdorov'ia / Helen Marufenko // Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii. – Sumy : SumDPU im. A. S. Makarenka, № 6 (32), 2013. – S. 102-111.
- Mytyna, 2005* – Mytyna L. M. Professyonalnaia deiatelnost y zdorove pedahoha : ucheb. posobyе dlia stud. vyssh. ucheb. zaved. / L. M. Mytyna, H. V. Mytyn, O. A. Anysymova ; pod obshch. red. L. M. Mytynoi. – М. : yzd. tsentr «Akademyia», 2005. – 368 s.

Надійшла до друку 10.07.2014.

УДК [37:001.895]:613.955

Ольга Новак

ЗБЕРЕЖЕННЯ ФІЗИЧНОГО ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ У ПРОЦЕСІ ВИКОРИСТАННЯ АВТОРСЬКИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті досліджуються педагогічні проблеми збереження здоров'я учнів у початковій школі; розглядаються педагогічні аспекти використання сучасних інноваційних педагогічних технологій, зокрема авторських у навчально-виховному процесі загальноосвітніх навчальних закладів. Доводиться, що питання збереження здоров'я учнів у початковій школі є актуальною проблемою сучасності та залежить не тільки від ряду факторів: біологічних, екологічних, соціальних, гігієнічних, а також від характеру педагогічних впливів. Зазначається, що для збереження здоров'я і гармонійного творчого розвитку учнів потрібно: перетворити процес навчання зі стомлюючої одноманітної праці на постійну радість пізнання; забезпечити наступність між дошкільним вихованням, початковою, основною і старшою школами з метою адаптації школярів через упровадження курсів за вибором із навчальних предметів основної школи, урахуваючи навчальні та психологічні особливості молодших школярів; шукати нові підходи до організації навчально-виховного процесу, поєднуючи традиційні з нетрадиційними прийомами, методами, засобами навчання і виховання, які сприяють збереженню інтересу до навчання; розробити навчально-методичне забезпечення початкової школи на засадах сучасних принципів, інтерактивних методик навчання і виховання, потреб учнів та вчителів, які сформують бажання й вміння вчитися впродовж усього процесу навчання, забезпечать